

Onderzoeksnota

Enquête bij partijleden van N-VA en OpenVLD: eerste resultaten

Bram Wauters

Docent

Hogeschool Gent / Universiteit Gent

Bram.wauters@hogent.be

Belangrijkste conclusies:

- Meer dan de helft van de N-VA-leden heeft een diploma hoger onderwijs, bij OpenVLD bedraagt dit iets minder dan 40 %. Dit lijkt in tegenspraak met het idee van een volkspartij die alle lagen van de bevolking aanspreekt.
  - N-VA haalt heel wat van hun leden bij andere partijen:
    - 1 op 6 N-VA-leden was vroeger actief bij een andere partij
    - Meer dan 1 op 10 nieuwe N-VA-leden stemde (nog) niet op die partij bij de parlementsverkiezingen van 2010
  - Bijna de helft van de leden (zowel bij N-VA als OpenVLD) werkt nooit mee aan een externe activiteit die wordt opgezet door de lokale partijafdeling
  - In vergelijking met OpenVLD-leden zijn N-VA-leden meer tevreden over de invloed die ze kunnen hebben binnen de partij en over hun lidmaatschap in het algemeen. Ze zijn dan ook minder geneigd om de partij snel te verlaten.
  - Het is niet omdat men samen in de regering zit, dat men ook veel appreciatie heeft voor de ideeën van de coalitiepartner:
    - OpenVLD'ers geven de op één na laagste appreciatie-score van alle partijen aan de PS (de partij waarmee ze samen in de federale regering zitten).
    - N-VA-leden geven de laagste appreciatiescore van alle Vlaamse partijen aan SP.A, terwijl N-VA en SP.A wel samen in de Vlaamse regering zitten.
- Daarnaast hebben N-VA'ers weinig appreciatie voor PS én voor MR. Communautaire overwegingen wegen hier blijkbaar zwaarder dan ideologische.
- Kris Peeters is populairder dan Siegfried Bracke bij de N-VA-leden. Oud-VU-kopstukken hebben maar een beperkte populariteit bij N-VA-leden.

-Over veel politieke thema's zijn N-VA-leden en OpenVLD-leden het min of meer eens met elkaar. Er zijn drie uitzonderingen:

- N-VA'ers situeren zichzelf rechtser op het politieke spectrum dan OpenVLD'ers
- N-VA'ers hebben een meer afwijzende houding ten opzichte van het cordon sanitaire (77 % van de N-VA'ers vindt dit niet democratisch tegenover maar 52 % van de OpenVLD'ers) en hebben meer appreciatie voor de ideeën van Vlaams Belang.
- N-VA'ers willen verder gaan inzake de staatshervorming dan OpenVLD'ers: bijna 30 % van de N-VA-leden wil een volledig onafhankelijke staat Vlaanderen. Dit gaat verder dan de confederale staat die de partij momenteel naar voren schuift.

1. Inleiding: opzet van het onderzoek¹

Politieke partijen spelen een cruciale rol in politieke systemen, ook en misschien vooral in België dat vaak omschreven wordt als een participatie. Niettemin liggen partijen de laatste jaren onder vuur. Ze krijgen onder meer te maken met dalende ledenaantallen, volatiele kiezers en lage scores in vertrouwensbarometers.

De ledenaantallen van partijen dalen ondanks het feit dat de Belgische partijen vanaf de jaren '90 heel wat inspraakmechanismen hebben gecreëerd. Leden kunnen daardoor een belangrijke rol spelen in de partij: ze verkiezen de partijvoorzitter, ze keuren de kandidatenlijsten van de partij goed, ze kunnen op congressen de inhoudelijke lijn van de partij mee beïnvloeden, etc.

Verder zijn ze vaak het gezicht en aanspreekpunt van de partij op lokaal vlak en wordt vaak naar hen gekeken als de partij kandidaten voor een bepaald mandaat zoekt.

Kortom, partijleden zijn belangrijk voor het functioneren van het politieke systeem en van politieke partijen in het bijzonder. Daarom ook dat een onderzoek naar wie deze partijleden zijn, wat ze doen en wat ze denken van belang is.

Daartoe werd in 2012 een grootschalige enquête uitgevoerd bij partijleden van N-VA en OpenVLD (waarbij telkens 1500 leden aangeschreven werden). De eerste resultaten van deze enquête worden in deze nota besproken. We maken hier vooral een vergelijking tussen de twee onderzochte partijen, N-VA en OpenVLD.² Beide partijen bevinden zich ter rechterzijde van het politieke spectrum en vissen deels in dezelfde electorale vijver. Daarbij komt dat de N-VA tegen de algemene trend in recent zeer sterk gegroeid is qua ledenaantal, wat een analyse van de leden extra interessant maakt.

In deze nota worden drie grote vragen aangesneden.

---

¹ Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door FWO-krediet 1521212N "Survey bij partijleden van N-VA en OpenVLD: 10 jaar later". De auteur wenst het FWO hiervoor uitdrukkelijk te danken.

² Latere analyses zullen focussen op een vergelijking doorheen de tijd (er werden in 2001 enquêtes afgenomen van VLD- en VU-leden), op verbanden tussen variabelen of op andere (meer specifieke) onderwerpen zoals ledeninspraak en interne participatie.

Eerst gaan we in op de vraag wie de leden zijn en hoe actief ze binnen de partij zijn. Ten tweede gaan we na of partijleden tevreden zijn over hun lidmaatschap. En tot slot gaan we een aantal opinies van partijleden na. We hebben meer bepaald de mening van de partijleden gevraagd over andere partijen, over een aantal politieke thema's en over een aantal politici.

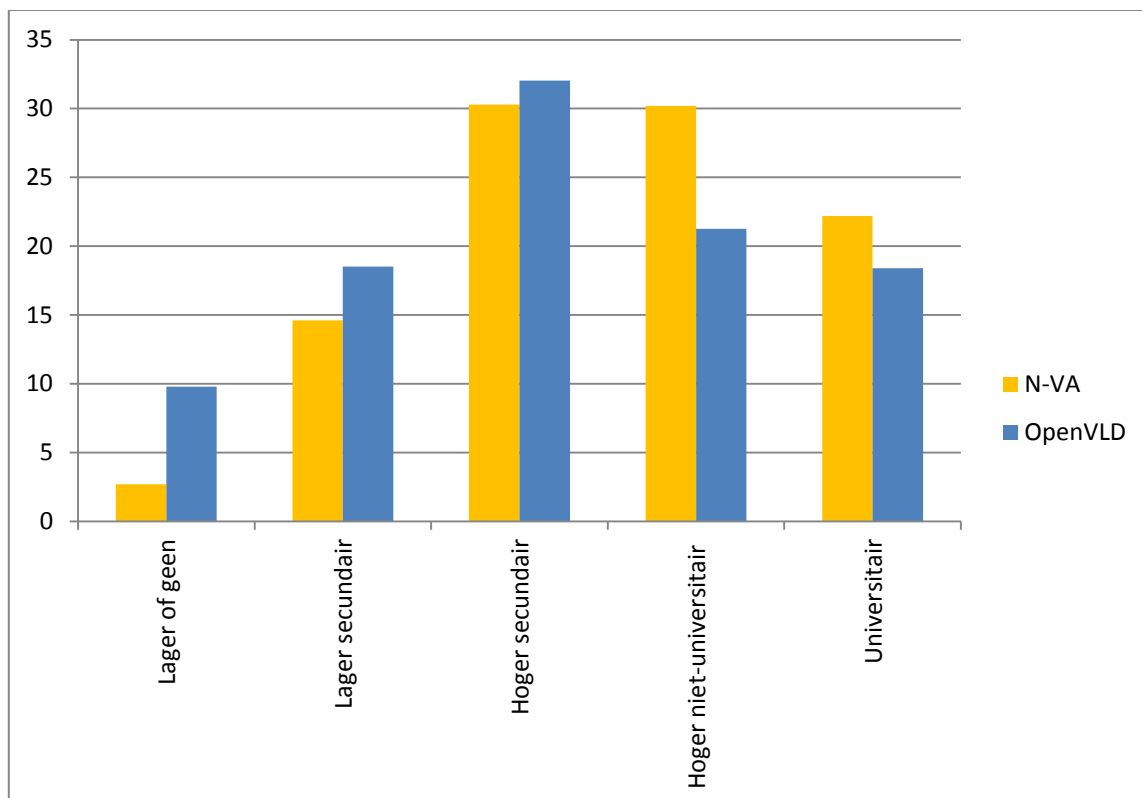
2. Wie zijn de leden?

We gaan eerst dieper in op het profiel van de leden van beide partijen.

2.1 Socio-demografisch profiel

Aangezien zowel geslacht als leeftijd gebruikt zijn als wegingsfactoren (zie appendix) beperken we de analyse hier tot het opleidingsniveau van de partijleden.

Figuur 1: Opleidingsniveau van N-VA en OpenVLD-partijleden (percentages)

Uit Figuur 1 blijkt dat N-VA-leden hoger opgeleid zijn dan OpenVLD-leden. Zowel onder universitair (22,2 versus 18,4 %) als onder mensen met een hogeschooldiploma (30,2

versus 21,3 %) laat N-VA een hoger percentage noteren. Samen opgeteld wil dit zeggen dat meer dan de helft van de N-VA-leden (52,4 %) een diploma hoger onderwijs heeft. Bij OpenVLD is dit nog geen 40 %.

Deze oververtegenwoordiging stemt overeen met bevindingen bij de Vlaamse verkiezingen van 2009: ook bij kiezers van N-VA waren hoogopgeleide personen toen oververtegenwoordigd.³ Dit alles lijkt in tegenspraak te zijn met het idee van een volkspartij die alle lagen van de bevolking in gelijke mate aanspreekt.

2.2 Voorgeschiedenis

We hebben, ten tweede, gekeken naar de voorgeschiedenis van de partijleden. Een vraag die daarbij relevant is, of ze voorheen actief geweest zijn bij een andere partij dan degene waarin ze nu actief zijn.⁴

Tabel 1: Ooit lid geweest van een andere partij (percentages)

	N-VA	OpenVLD
N-VA (incl VU)		1,3
ID21/Spirit / Vl.Pro. / SLP	0,5	0,2
CD&V	4,5	3,4
Sp.a	2,1	1,7
OpenVLD	5,7	
Vlaams Belang	3,3	0,0
Groen	0,4	0,2
LDD	0,4	0,2

Bij de N-VA zijn er opmerkelijk veel leden die voorheen actief waren bij een andere partij, en dit voornamelijk bij OpenVLD (waarvan 5,7 % van de N-VA-leden ooit lid was), CD&V (4,5 %) en Vlaams Belang (3,3 %). Alles bij elkaar opgeteld is één op zes N-VA-leden ooit lid geweest van een andere partij.⁵ Voor OpenVLD ligt dit met 7 % meer dan de helft lager. Daar hebben de meeste leden die bij een andere partij zaten een CD&V-verleden (3,4 %).

³ K. Deschouwer, P. Delwit, M. Hooghe & S. Walgrave, "De verkiezingen van 2009. Resultaten en algemene tendensen", in: K. Deschouwer et al (eds), *De stemmen van het volk. Een analyse van het kiesgedrag in Vlaanderen en Wallonië op 7 juni 2009*. Brussel:VUBPress, pp. 7-28.

⁴ Een andere invalshoek is om te kijken naar de politieke activiteit van de ouders en de invloed daarvan. Hier verschillen beide partijen niet zoveel van elkaar met elk ongeveer 37 % van de leden waarvan één of meerdere ouders lid was van een politieke partij.

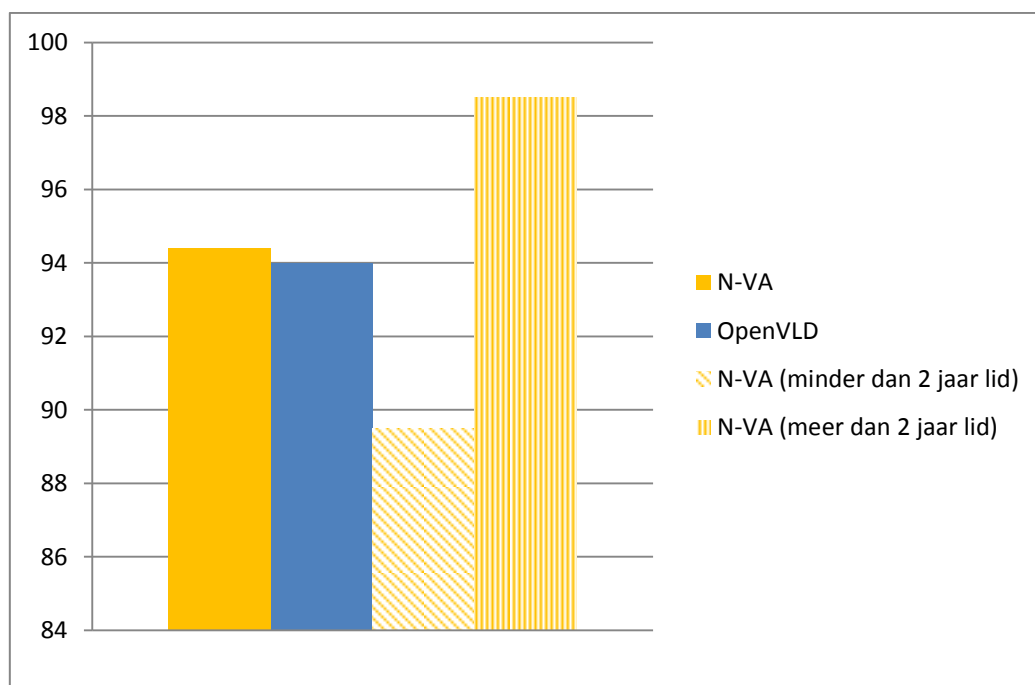
⁵ Volksunie niet mee gerekend voor N-VA-leden.

De N-VA is er de laatste jaren dus niet enkel in geslaagd om kiezers weg te halen bij andere partijen, maar ook partijleden.

Dat wordt verder bevestigd als we kijken voor wie de partijleden gestemd hebt bij de parlementsverkiezingen van 2010. Niet alle leden stemmen immers altijd voor hun eigen partij. Uit Figuur 2 blijkt dat zowel bij OpenVLD als bij N-VA ongeveer 94 % van de leden voor de eigen partij stemde bij de federale parlementsverkiezingen van 2010. Als we voor de N-VA de resultaten verder uitsplitsen tussen partijleden die op dat moment al lid waren en zij die het nog niet waren, dan komen er opmerkelijke verschillen naar boven. Van degenen die in 2010 nog geen partijlid waren, maar het intussen wel geworden zijn, stemde meer dan 10 % op een andere partij bij die verkiezingen. N-VA-leden die voor een andere partij stemden, deden dit vooral voor OpenVLD en Vlaams Belang.

Dit is toch een opmerkelijke vaststelling. Blijkbaar heeft het succes van N-VA zowel bij leden als bij kiezers pas vrij recent een zeer hoge, maar tegelijk ook zeer snelle vlucht genomen. Verschillende mensen die in 2010 nog niet voor N-VA stemden, zijn intussen lid geworden van die partij.

Figuur 2: Percentage partijleden die voor de eigen partij stemde bij de federale parlementsverkiezingen van 2010

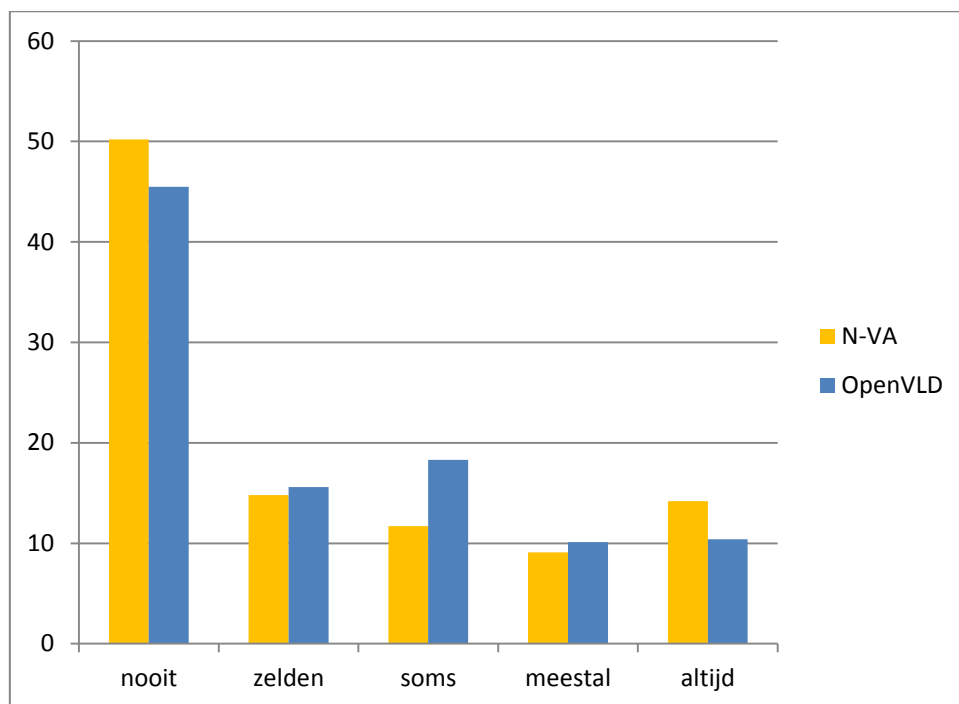
2.3 Activiteitsgraad

Tot slot van het stukje over wie leden zijn en wat ze doen, bekijken we kort hun activiteitsgraad. Er werd enerzijds gevraagd naar hoeveel activiteiten de lokale partijafdeling organiseert (zoals een eetfestijn, een debat, een bal, enz.) en anderzijds naar de persoonlijke deelname daaraan.

N-VA-afdelingen blijken op basis van de verklaringen van de leden iets actiever te zijn dan OpenVLD-afdelingen: 25,1 % van de N-VA-leden verklaart dat zijn of haar afdeling zulke activiteit minstens één maal per trimester organiseert, tegenover slechts 17,6 % van de OpenVLD-leden.

Vervolgens kijken we naar de actieve deelname van individuele partijleden aan deze activiteiten.

Figuur 3: Percentage partijleden dat meewerkt aan externe activiteiten van de lokale partij

Figuur 3 toont dat de verschillen tussen N-VA- en OpenVLD-leden qua activiteitsgraad niet zo groot zijn.⁶ N-VA-leden zijn iets talrijker bij de zeer actieve leden (zij die altijd meewerken: 14,2 % versus 10,4 % bij OpenVLD), maar zijn ook iets talrijker bij de passieve leden (zij die nooit meewerken).

⁶ Deze geringe verschillen tussen beide partijen komen ook tot uiting wanneer andere vormen van activiteit (participatie aan congressen of uitdelen van verkiezingsfolders bijvoorbeeld) worden geanalyseerd. Het percentage passieve leden is dan dikwijls nog een stuk hoger.

Voor beide partijen valt de grote omvang van de niet-actieve leden op: bijna de helft van de leden werkt niet mee aan lokale partijactiviteiten. Nochtans betreft het hier activiteiten op een niveau dat dicht bij de burger (en dus ook het partijlid) staat.

3. Tevredenheid over partij-functioneren

Een tweede thema dat we aansnijden heeft betrekking op de tevredenheid van de partijleden. We bespreken eerst de algemene tevredenheid over partijlidmaatschap, en gaan dan dieper in op een mogelijke oorzaak, nl. het gebrek aan invloed op de interne besluitvorming.

3.1 Algemene tevredenheid

Uit Tabel 2 blijkt dat N-VA-leden duidelijk meer tevreden zijn over hun lidmaatschap dan OpenVLD-leden. N-VA-leden geven gemiddeld een score van 8,38 op 10, terwijl dit bij OpenVLD met een score van 6,97 een stuk lager ligt.⁷

Tabel 2: Tevredenheid over partijlidmaatschap (score op 10)

	N-VA		OpenVLD	
	Gemiddelde	Std. Deviatie	Gemiddelde	Std. Deviatie
In welke mate bent u tevreden over uw lidmaatschap?	8,38	1,50	6,97	2,14

Beide partijen scoren gemiddeld genomen wel beter dan de helft, wat erop wijst dat het gemiddelde lid eerder tevreden is over zijn lidmaatschap dan ontevreden.

Een volgende stap is nagaan of het al dan niet tevreden zijn gevolgen kan hebben voor het lid blijven van de partij.

Tabel 3: Denkt u dat u binnen dit en twee jaar nog lid zult zijn van uw partij? (percentages)

	N-VA	OpenVLD
Ja	91,1	78,4
Neen	0,9	3,2
Weet niet	7,7	17,1
Geen antwoord	0,3	1,3

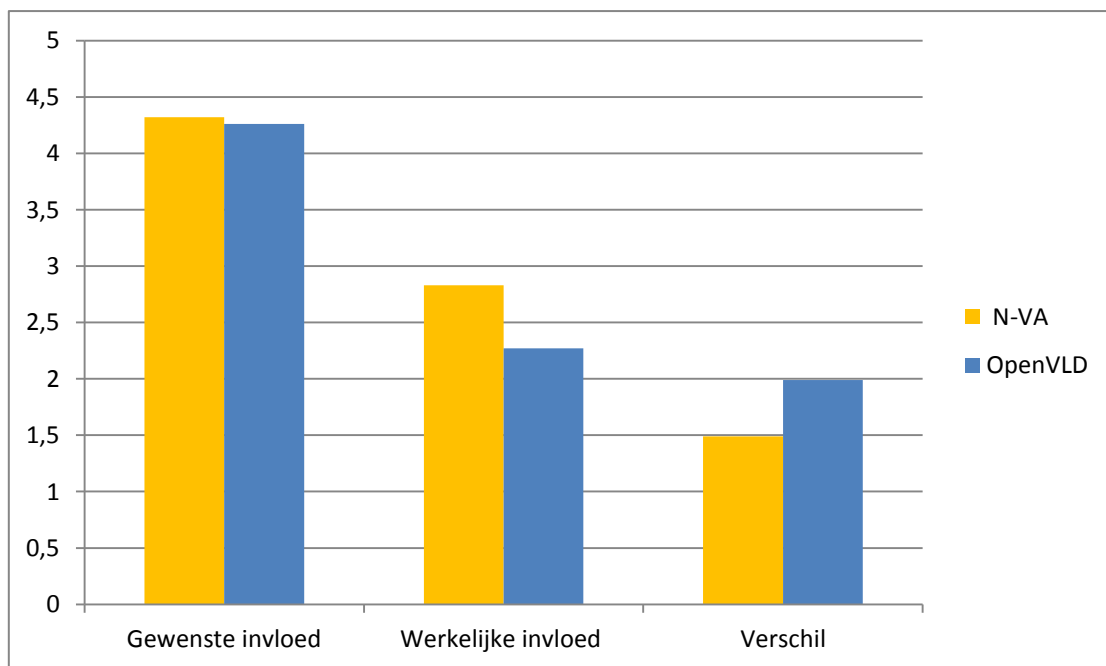
⁷ Deze verschillen zijn statistisch significant ($p < 0.001$) (t-test)

Ook hier zien we dezelfde verschillen terugkomen tussen de twee partijen. Terwijl 91,1 % van de N-VA-leden denkt van binnen 2 jaar nog lid te zijn, bedraagt dit bij OpenVLD maar 78,4 %, wat toch een heel stuk lager is. Al dient wel aangestipt dat slechts 3,2 % zeker is dat men geen lid meer zal zijn van OpenVLD. Het percentage (17,1 %) dat nog twijfelt, is veel groter.

3.2 Tevredenheid over invloed die men heeft binnen partij

Ontevredenheid kan veel oorzaken hebben. Het kan onder meer te maken hebben met partijstandpunten die afwijken van de eigen opvattingen, of met het gevoerde beleid in een regering, of met bepaalde voordelen waarop men gerekend had en die men niet (meer) krijgt, of met de beperkte invloed die men kan hebben op de besluitvorming in de partij. In deze paper belichten we enkel deze laatste mogelijke oorzaak.

Figuur 4: Gewenste en werkelijke invloed op de besluitvorming in de partij in het algemeen (gemiddelde op een 7-puntenschaal)

Figuur 4 toont aan dat N-VA-leden en OpenVLD gelijkaardige verwachtingen hebben inzake hun invloed op de besluitvorming in de partij. Op schaal van 0 tot 7 geven ze aan dat ze graag ongeveer een score van 4,30 zouden willen halen wanneer het gaat over hun invloed op de besluitvorming in de partij (gewenste invloed). Op dit vlak verschillen N-VA- en OpenVLD-leden dus niet. Dat geldt wel wanneer het de beoordeling van de werkelijke

invloed betreft. Hier scoort N-VA merkkelijk beter dan OpenVLD: 2,83 versus 2,27, wat er logischerwijze ook voor zorgt dat het verschil tussen gewenste invloed en werkelijke invloed die partijleden hebben groter is bij OpenVLD dan bij N-VA. Een t-test (niet in de grafiek) toont aan dat OpenVLD-leden die niet zeker weten of ze binnen 2 jaar nog lid zullen zijn, een significant groter verschil opgeven tussen gewenste en werkelijke invloed dan leden die wel zeker zijn over hun toekomstig lidmaatschap. De al dan niet tevredenheid over invloed op het besluitvormingsproces in de partij lijkt dus gerelateerd te zijn aan de beslissing om al dan niet lid te blijven.

Merk ook op dat de beoordeling van de werkelijke invloed zowel voor N-VA als OpenVLD scores oplevert onder de helft van de 7-puntenschaal. Dit betekent dat leden eerder vinden dat ze weinig invloed hebben op de besluitvorming in de partij.

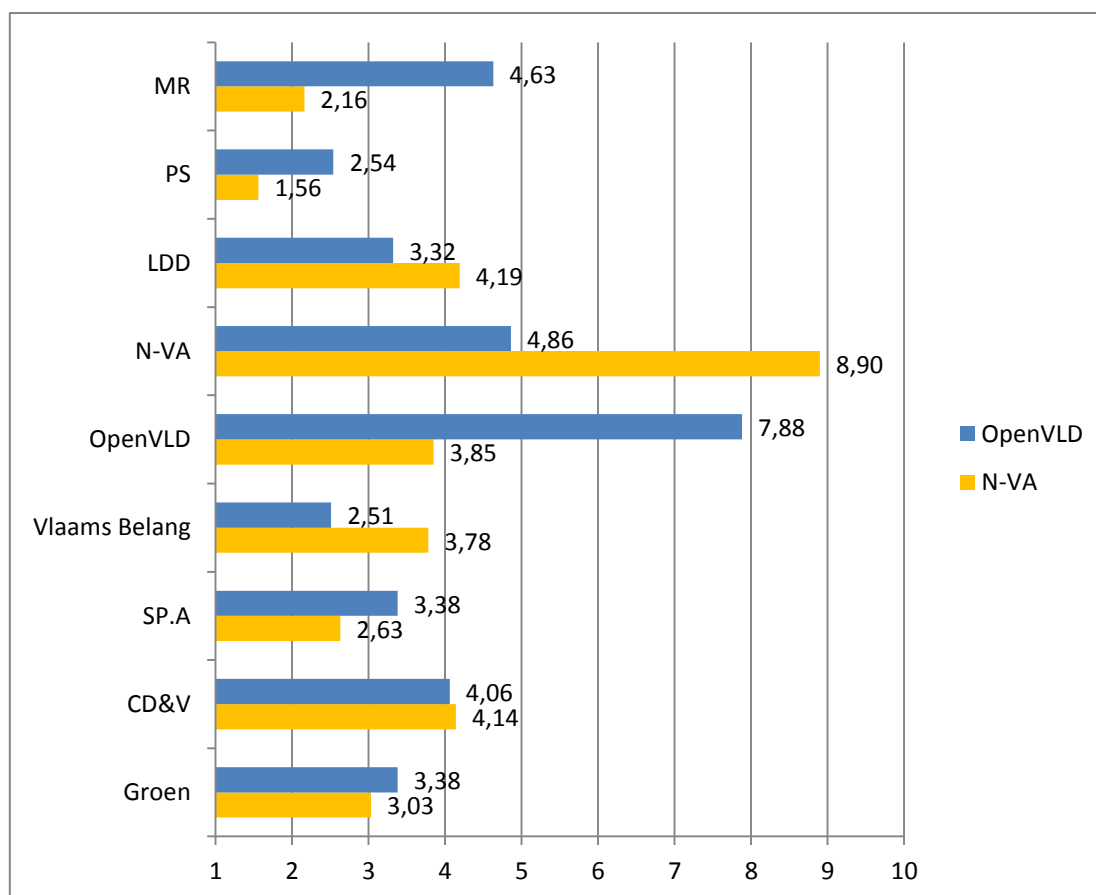
4. Opinies en houdingen

Een derde en laatste aspect dat wordt behandeld zijn de opinies van de partijleden. We bespreken opinies over drie zaken: over andere partijen, over een aantal politieke thema's en over een aantal individuele politici.

4.1 Opinies en houdingen: over andere partijen

We hebben eerst en vooral aan de partijleden gevraagd om de ideeën van een aantal partijen te beoordelen.

Figuur 5: Wat vindt u van de ideeën van volgende partijen (gemiddelde op schaal 1-10)⁸

Figuur 5 toont, eerst en vooral, aan dat partijleden de hoogste appreciatie hebben voor de ideeën van de eigen partij, wat uiteraard weinig verrassend is. De N-VA scoort op dit vlak wel beter dan OpenVLD. De eigen partijleden geven de ideeën van N-VA een score van 8,90 op 10, terwijl die van OpenVLD gemiddeld 7,88 geven voor de eigen partij.

⁸ Met uitzondering van de score van CD&V zijn alle gemiddelde scores significant verschillend tussen N-VA-leden en OpenVLD-leden (t-test)

Op de tweede plaats bij de OpenVLD-leden komt N-VA: gemiddeld genomen krijgen de ideeën van die partij een score van 4,68 bij de OpenVLD-leden. Die liefde is niet helemaal wederzijds: niet alleen geven N-VA-leden een lagere gemiddelde score aan de ideeën van OpenVLD (3,85 op 10), ze geven ook een hogere appreciatie aan de ideeën van andere partijen, meer bepaald aan LDD (4,19) en CD&V (4,14).

Een ander opvallend gegeven is de appreciatie voor de ideeën van de Franstalige partijen. Bij N-VA-leden halen PS en MR de laagste score (resp. 1,56 en 2,16) van alle partijen, hoewel MR ook een partij is die ter rechterzijde van het politiek spectrum kan gesitueerd worden. Communautaire overwegingen wegen hier blijkbaar zwaarder door dan ideologische. Bij OpenVLD is de appreciatie voor de ideologische tegenhanger langs Franstalige zijde (MR dus) merkelijk groter (4,63). De PS, met wie OpenVLD nochtans in de federale regering zit, scoort dan weer de op één na laagste score onder OpenVLD-leden (2,54).

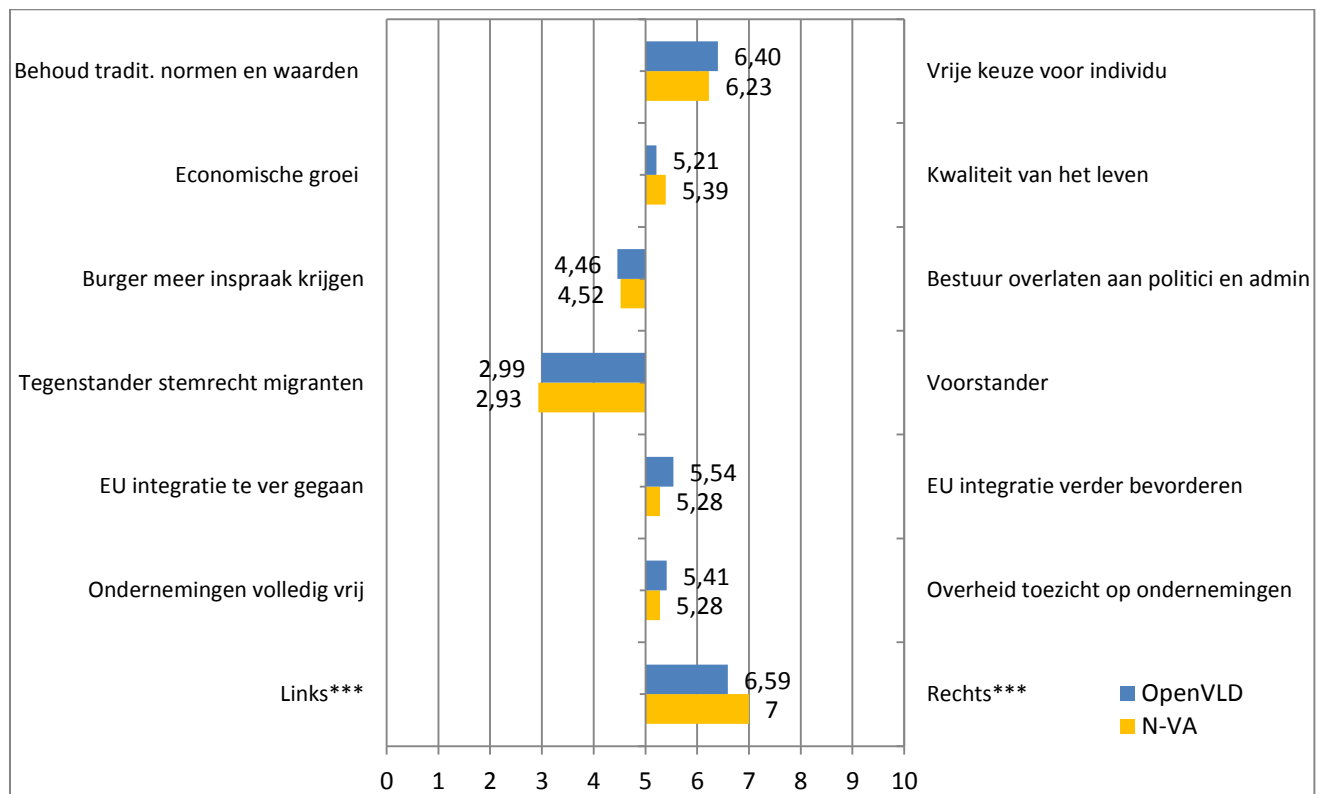
Tot slot springt de score van Vlaams Belang nog in het oog. Waar de ideeën van deze partij het laagst van alle partijen scoren bij OpenVLD-leden (score van 2,51 op 10), is dit bij N-VA-leden een middenmotor (score van 3,78) die bijvoorbeeld hoger scoort dan Groen of SP.A, terwijl N-VA en SP.A toch samen in de Vlaamse regering zitten. De appreciatie voor SP.A is trouwens de laagste van alle Vlaamse partijen bij N-VA-leden en is significant lager dan bij OpenVLD-leden. Samen in een regeringscoalitie zitten, is dus blijkbaar geen garantie voor een hoge appreciatiegraad. Dat zagen we hoger ook al voor de appreciatie voor de PS bij OpenVLD-leden.

4.2 Opinies en houdingen: over politieke kwesties

Vervolgens kijken we naar de houdingen van partijleden over een aantal politieke kwesties. We bekijken eerst een resem actuele items waarbij de respondenten zichzelf moesten situeren op een schaal van 0 tot 10. Daarna bekijken we nog de antwoorden op een vraag over het cordon sanitaire en over hoever de staatshervorming moet gaan.

We vroegen eerst aan de partijleden om zichzelf te plaatsen op een schaal met aan de uiteinden telkens tegengestelde stellingen over belangrijke breuklijnen binnen de Belgische of Vlaamse politiek.

Figuur 6: Zelfplaatsing op schaal met twee tegengestelde uitspraken (gemiddelde op schaal 0-10)⁹

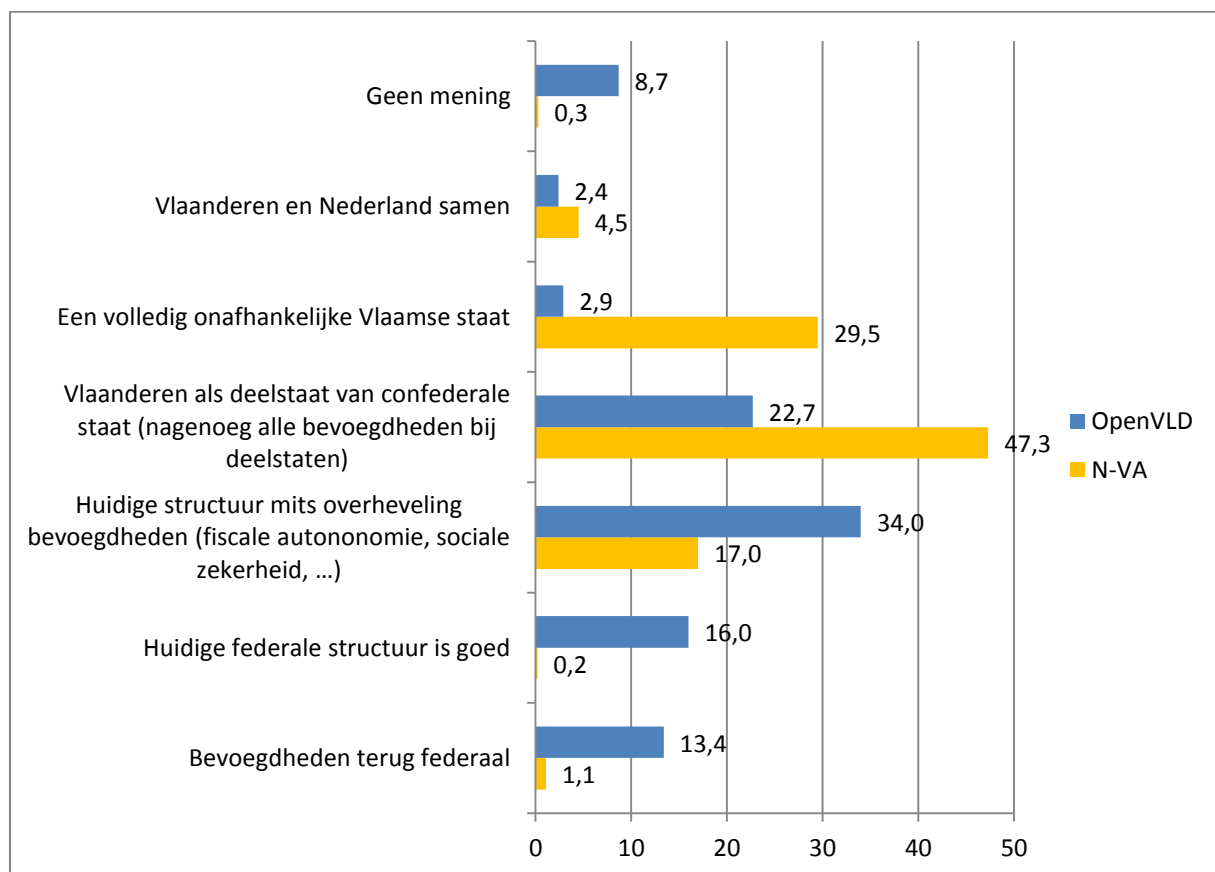
In het algemeen valt op dat N-VA'ers en OpenVLD'ers niet zo heel sterk van elkaar verschillen inzake hun standpunten. Zo zijn ze op moreel-ethisch vlak beide licht voorstander van de vrije keuze van het individu i.p.v. doorwerken van de traditie (scores van resp. 6,40 en 6,23, dus beide dicht bij 10 dat staat voor vrije keuze voor het individu). Ook op de zogenaamd post-materiële thema's zijn de verschillen gering en statistisch niet significant: ze hebben beide een lichte preferentie voor de kwaliteit van het leven (versus economische groei), een lichte voorkeur voor meer inspraak voor de burgers en ze zijn beide duidelijk tegenstander van stemrecht voor migranten. Inzake Europa zijn zowel OpenVLD als N-VA-leden licht voorstander van een verdere uitbouw en op sociaal-economisch vlak neigen ze beide licht naar toezicht op ondernemingen, eerder dan naar volledige vrijheid voor hen.

⁹ Statistisch significante verschillen aangeduid met *** (t-test)

Alleen wanneer aan de partijleden gevraagd werd om zich te situeren op een klassieke links-rechts-schaal komen er significante verschillen naar boven. Zowel leden van N-VA als OpenVLD situeren zich duidelijk ter rechterzijde, maar N-VA'ers plaatsen zichzelf rechtser dan OpenVLD'ers.

We hebben ten tweede ook gepeild naar de opinie over twee actuele hete hangijzers: de verdere staatshervorming en het cordon sanitaire tegen het Vlaams Belang.

Figuur 7: Tot hoever moet de staatshervorming volgens u koste wat het kost gaan? (percentages)¹⁰

Wat de staatshervorming betreft, doen er zich wel duidelijke verschillen voor tussen OpenVLD-leden en N-VA-leden. Daar waar bijna 30 % van de OpenVLD-leden een staatshervorming niet nodig vindt (of zelfs bevoegdheden terug wel overdragen naar de federale overheid) (resp. 16,0 en 13,4 %), komen in deze twee eerste categorieën nauwelijks

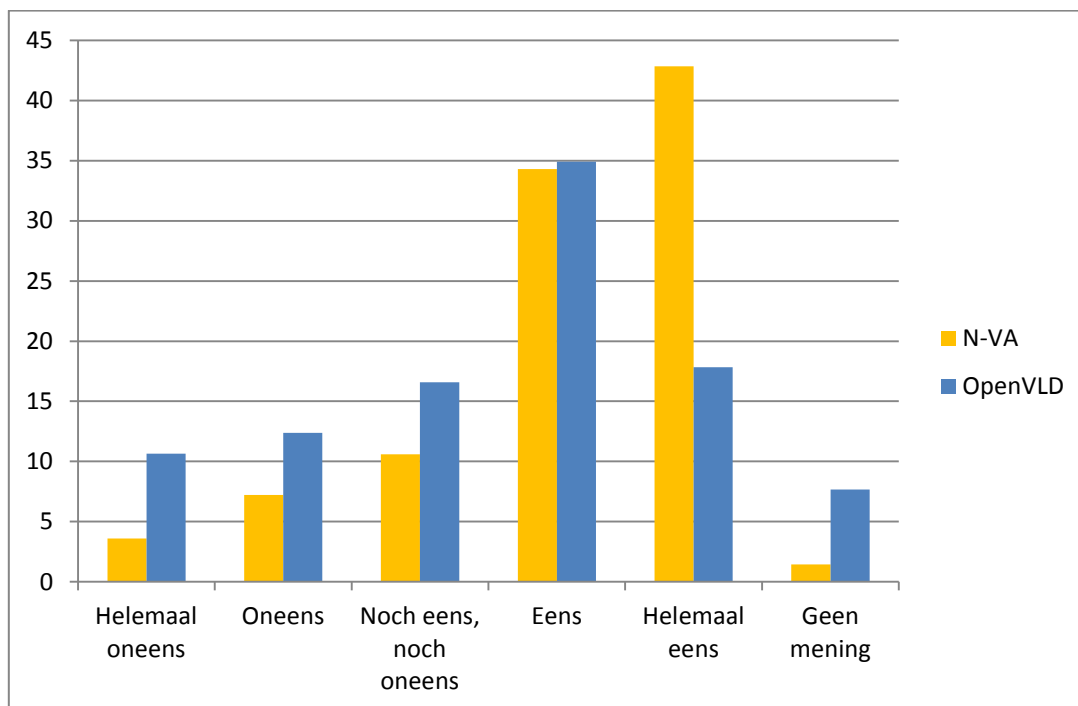
¹⁰ Verschillen tussen N-VA en OpenVLD zijn statistisch significant (chi-kwadraat test)

N-VA-leden voor. Bijna de helft van de N-VA-leden opteert voor een confederale staat¹¹ waarbij nagenoeg alle bevoegdheden bij de deelstaten liggen. Dit is de optie die tegenwoordig ook door de partij naar voor wordt geschoven. Bijna 30 % van de N-VA-leden wil nog een stap verder gaan en wil een volledig onafhankelijke staat, waarbij niets meer samen wordt gedaan in een Belgische context. Ook onder een bepaald deel van de OpenVLD-leden (22,7 %) kan de confederale staat op bijval rekenen, maar voor een volledig onafhankelijke staat zijn zij duidelijk niet gewonnen (slechts 2,9 %).

Tot slot hebben we gekeken naar de houding ten opzichte van het cordon sanitaire, dat onlangs n.a.v. de coalitievorming in Denderleeuw weer volop in de belangstelling stond. De respondenten kregen een negatieve stelling voorgeschoteld, nl. dat het cordon sanitaire tegen het Vlaams Belang niet democratisch is.

Figuur 8: Mening over “Het cordon sanitaire tegen het Vlaams Belang is niet democratisch” (percentages)¹²

¹¹ Merk op dat we hier het politiek jargon gevolgd hebben i.p.v. de politiek-wetenschappelijke of juridisch correcte termen.

¹² Verschillen tussen N-VA en OpenVLD zijn statistisch significant (chi-kwadraat test)

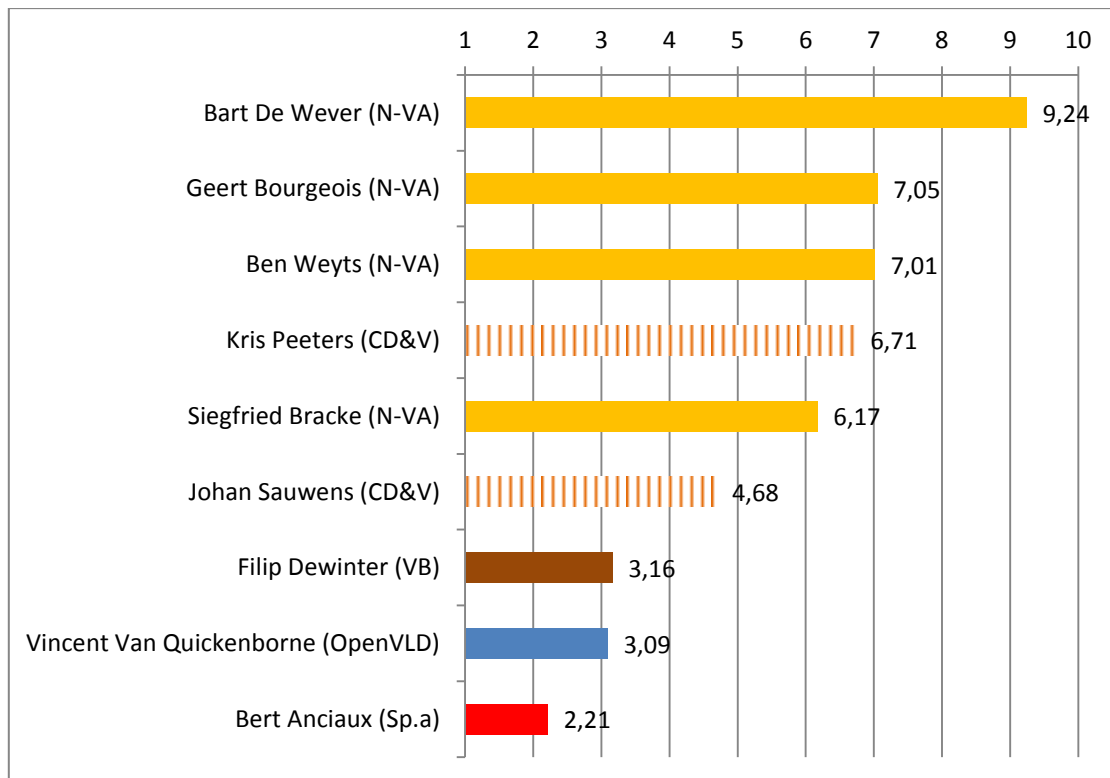
Zowel bij OpenVLD als bij N-VA is een meerderheid van de leden het eens met die stelling en vinden ze dus het cordon sanitaire niet democratisch. Maar het is wel zo dat N-VA-leden meer uitgesproken zijn in hun afwijzing van het cordon sanitaire dan OpenVLD-leden: 42 % van de N-VA'ers is het helemaal eens met de stelling dat het cordon niet democratisch is terwijl slechts een kleine 18 % van de OpenVLD het daar helemaal mee eens is.

Ook het totale percentage tegenstanders van het cordon is groter bij N-VA-leden. Als we de categorieën 'eens' en 'helemaal eens' samenstellen, dan zien we dat 77 % van de N-VA-leden het cordon sanitaire niet democratisch vindt, tegenover slechts 52 % van de OpenVLD-leden.

4.3 Opinies en houdingen: over individuele politici

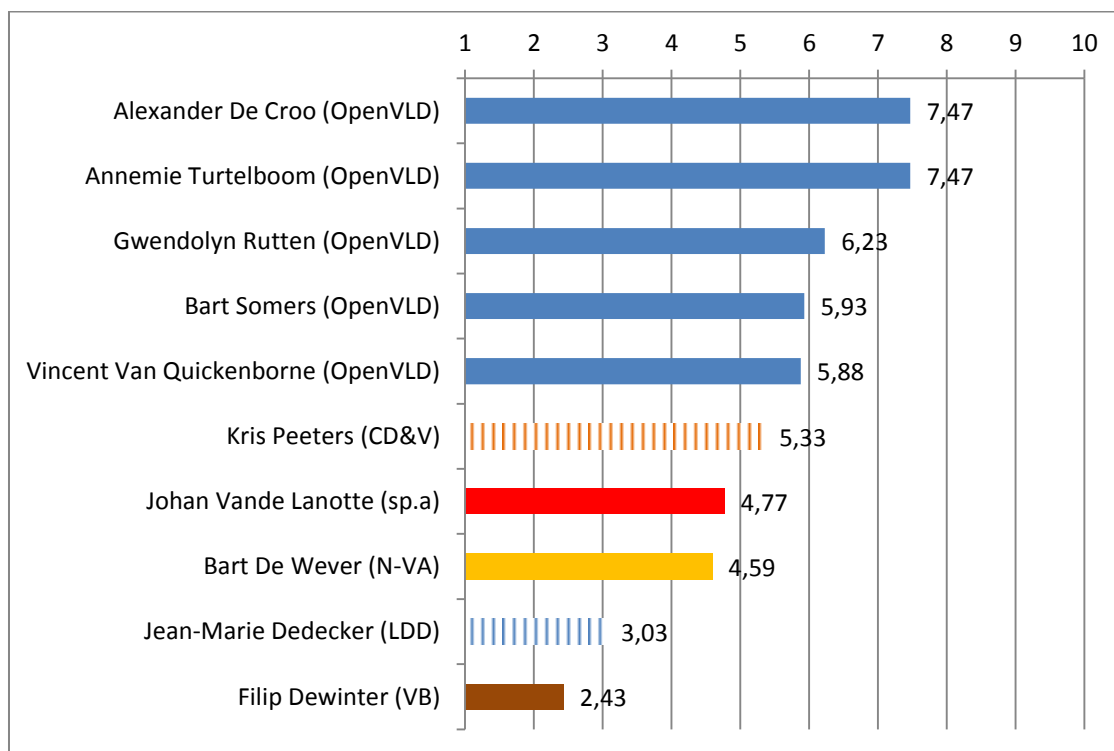
Tot slot hebben we ook gespeeld naar de mening over een aantal politici van binnen en buiten de eigen partij. Er werd gevraagd om een sympathiescore te geven op een schaal van 1 tot 10.

Figuur 9: Sympathiescore voor individuele politici – N-VA-leden (gemiddelde op schaal 1-10)

Bij N-VA steekt Bart De Wever met kop en schouders boven de rest uit (met een score van 9,24 op 10), ook boven de eigen partijgenoten.¹³ Verder is het opmerkelijk dat N-VA-leden minder sympathie hebben voor partijgenoot Siegfried Bracke dan voor Kris Peeters, die de Vlaamse regering leidt waar N-VA deel van uitmaakt, maar die bij CD&V zit. Voormalige VU-leden, zoals Johan Sauwens en Bert Anciaux, zijn niet erg populair meer bij N-VA-leden. Verder is het opvallend dat Filip Dewinter (Vlaams Belang) bij N-VA-leden beter scoort dan Vincent Van Quickenborne (OpenVLD) en Bert Anciaux (SP.A).

Figuur 10: Sympathiescore voor individuele politici – OpenVLD-leden (gemiddelde op schaal 1-10)

Ook bij OpenVLD-leden scoren de leden van de eigen partij het hoogst. Toenmalig voorzitter Alexander De Croo behaalt samen met minister Annemie Turtelboom de hoogste score (7,47 op 10, wat wel een stuk lager is dan de score die Bart De Wever haalt bij N-VA-leden). Huidig voorzitter Gwendolyn Rutten volgt op de derde plaats. Bart De Wever is heel wat minder populair bij de OpenVLD-leden: hij volgt pas achter alle OpenVLD-politici en achter Kris

¹³ Dit kwam eerder ook al naar voor in een analyse van het voorkeurstemmengebruik van N-VA-kiezers bij de federale parlementsverkiezingen van 2010, zie: B. Wauters, *Het gebruik van de voorkeurstem bij de federale parlementsverkiezingen van 13 juni 2010*, Hogeschool Gent, 2010, 10 p.

Peeters en Johan Vande Lanotte met een score van 4,59. Filip Dewinter sluit, in tegenstelling tot bij de N-VA-leden, hier wel de rij.

Appendix: technische gegevens

N-VA

Teruggestuurde enquêtes kwamen binnen tussen 3 april 2012 en 14 september 2012.

N = 983 (= respons rate van 65,5 %)

Waarvan 107 online (10,9 %) en 876 per post (89,1 %)

Data werden gewogen op basis van geslacht en leeftijdscategorie.

OpenVLD

Teruggestuurde enquêtes kwamen binnen tussen 9 mei 2012 en 9 september 2012.

N = 433 (= respons rate van 28,9 %)

Waarvan 48 online (11,1 %) en 385 per post (88,9 %)

Data werden gewogen op basis van geslacht en leeftijdscategorie.